

Modern History Archives
Archiw Najnowszej Historji
Fond F1/2, sprawa 3 15.

Тайнык Задыросты

Як мяне
адваджылі
ад "ТАЛАКІ"

МЕНСК
1988

Я спакойны, я жанаты,
Невысокі, сьлепаваты,
Быў заўжды інтэлігентам,
А тут робяць дысцэнтам...

Я ў галоснасць быў паверыў,
Сорак год нямым я жыў,
Лёс свой службай толькі мераў
І нібы свабодным быў.

А бяда мая - дажыўся,
Як зачэпіш, дык баліць:
У дзяцінстве не вучыўся
Па-расейску гаварыць.

Каб вазіў я гной на ферме,
То ня муляла б бяда,
Там ня ловяць, дзе хто перне
І ня цягнуць да суда.

Але ж вывучыўся, ліха...
У сталіцы жыць пачаў,
І ня ўседзіш, браце, ціха,
Бо акцэнт мой выдаваў.

Трыццаць год мяне дражнілі
То за "трапку", то за "бруха"
І ад рогату аж вылі:
Во "калхозьнік", во "псяюха".

А акцэнт таптаў, як мог,
А пачаў быў заікацца -
Моўны так араў мурог,
Каб да іх прыбудавацца.

"Трапку" з "брухам", "чурку" тожа
Неяк вывучыў, мой божа.
Стаў вучыць другія мовы -
Малады быў і здаровы.

І цяпер па-беларуску,
Каб што правільна сказаць,
А падумаю па-руску
Ды пачну перакладаць.

А падумаю па-польску,
Па-украінску магу,
Па-нямецку, па-літоўску,
Свой акцэнт не берагу.

Час ішоў,
Застой стаяў.
А зь іх слоў перакладаў.
Пастарэў, парвалі зубы,
Збудавалі ў роце мост.
І акцэнт на маю згубу
Аднавіўся на ўвесь рост.

Зноў рагочуць з вымаўленьня,
Пасылаюць у калгас.
Перажыткам пакаленьня
Нараклі каторы раз.

Спрабаваў пад іншаземца
Маскавацца, колькі мог.
Пад казахскага хоць немца,
Хоць пад чорта, каб бяз рог.

Дзе ж мне з кім пагаварыць,
Каб бяз сьмеху і бяз зьдзеку?...
"Талака", чую, шуміць,
Яе выбраў замест лекаў.

Хлопцы мкнуць на Куралаты.
Я за імі... От, псямаць!
Я спакойны, я жанаты...
Дык за што мне штраф даваць?

Нёс я Берыі-падонка
На калу ў пенснэ партрэт.
Ззаду дзеці йшлі і жонка -
Цэлы мой аўтарытэт.

А назаўтра, як укус:
Бух мне позвачку у МУС!

"Мітынг ваш быў без дазволу
І без санкцый чынароў"...
"Але ж я ня плёў крамолу"
"Штраф плаці і будзь здароў".

Сеў я дома і сяджу,
Жонцы ў вочы не гляджу.
"Дзе паўсотні ты падзеў?
Мо' згубіў, прапіў, праеў?"

"Новы век, — кажу, — харошы:
Ня ўсё мерыцца на грошы.
Я й цябе завалаку,
Каб пачула "Талаку".

Зноў хадзіў на іх я сходы,
Слухаў мову, быццам сьпеў.
Чуў, што выйшаў я з народу,
Што загнаць хацелі ў хлеў,

Што дурным наш род рабілі,
Што па турмах нас гналі,
Што культуру заграблі -
Па Сібіры развязаўлі,
Каму ў рукі лом-лапату,
Разумнейшым — Куралаты.

Што раней мы гонар мелі,
Што пабілі мы татар,
А каб душы не чарсьцьвелі,
Быў у нас першадрукар.

Што сярод славян ці немцаў
Мелі мы аўтарытэт.
Не пускалі далей сенцаў,
Калі збройны лез валет.

Што ня мы ў эмігранты,
Эмігрантамі - да нас!
Што акторы, музыканты
У нас мелі зорны час,

Што ў Маскоўскіх камяніцах
Дуды нашае рукі.
Што за волю лезьлі біцца
Часта нашы мужыкі.

Што забілі нам Купалу,
Што касьцямі шлях услаў
К Беларускаму ваналу,
І ў Нарыльск і ў Магадан.

Што адвучвалі ад працы,
Што разбэшчвалі народ,
Пад дурных маскіравацца
Прымушалі нас штогод.

Што "Мужыцкай праўды" слова
Актуальна і цяпер,
Што заплёваную мову
Не пускаюць на папер.

Што нам памяць адбівалі,
Сын на бацьку - упярод!
Што манкуртамі мы сталі,
Не калгас, а ўвесь народ.

Што ў ядовых рукавіцах
Матак мацалі пры нас,
Потым вешалі на сьпіцах -
Быў такі прыгонны час.

Што жуём мы хлеб ды сала,
Што ня спухлі без яды -
Селянін у нас удалы,
Як вярблюд той без вады.

Што раку гаўном зглумілі,
Што ні горад - то смурод.
Што Чарнобылем накрылі
Не раён, а ўвесь народ.

Што ў дурдоме без пуцёўкі
Кожны мог адпачываць.

Чужакоў блатных і лоўкіх
Слалі нам кіраваць.

Што па ўсёй па Беларусі
На пасадах і дамах
Вырай сеў, нібыта гусі,
І ня згоніш трах-бабах!

Што-дзе церкаўка, касьцёлік —
Парабілі МТС.
Да адзінкі ставяць нолік —
Назваецца — прагрэс.

Што пустыню на Палесьсі
Загадалі нам рабіць,
Што жаўрук у паднябесьсі
Не п'е, а просіць піць.

Што дзікунскія абрады
Дырэктывай людзям шлюць.
Што галоснасьцю мы рады —
Галасіць усім даюць.

Што пара людзямі звацца,
Наб далей не адставаць
Нам за розум трэ' узяцца,
Трэба перабудаваць...

Я ўсё слухаў, я пасіўны,
Я — былых эпох прадукт
Сам з сабою агрэсіўны,
А на людзях — пшык-патух.

Спор — дыскусію хацелі
Пра метро яны усчаць.
Думаў я, каб іх ня зьелі,
Трэба, мусіць, памагаць.

Я аб'яву нашайболіў —
Тэкст сьпісаў з "ВМ"/газеты/
Ды на плот прымастаколіў.
А мне ў рэбры пісталетам!

Рукі ўзад, заткнулі рот,
Павялі далей за плот.
Чую, зноўку будзе гуз!
Вунь і шылду бачу: МУС.

— Што разьвешваў, — кажуць, контра?
Недабіты ты нацыст!
А другі палкоўнік мондры
Кажа: "Ён шчэ пацыфіст!"

Я кажу: "Чытай аб'яву,
Што гаркам газеце даў.
Я яе, гэту праяву,
Слоўца ў слоўца перадраў.

Бачу - ведаюць, рагочуць,
Дурня строяць на вачах,
А чаго канкрэтна хочуць?..
Наганяюць толькі страх. Ах!

Штраф - бабах! Ідзі дамоў,
Каб бяз лезунгаў і слоў!
Зноў!

Зноў заробку палавіну
Жонцы я не аддаю...
А каб вас у дамавіну!
Татку-матку вашу!..

Зноў іду да "Талакі".
Там навін, як блох у сукі!
Камсамолу незрукі -
Дык прагнаў іх зноў на мукі,

На бадзянны па дварэ...
Хто арэ, а хто жарэ...
Нехта зноў пушчае хмары,
Нехта цуглямі ўшчаміў

І пра Сталіна зноў марыць,
Каб скарэй бандыт ажыў...
Ох, трывожна, зноў трывожна,
Гандляры даюць байкот:

Хай гніе, купіць ня можна,
На цьвічок чапляй банкнот.
Так, магчыма, правіянт
Дасыць чылійскі варыянт!

Зверху хтосьці бласлаўляе:
Трэба крызіс, трэба гнеў.
Перастройка? Вам якая?
А ну, кыш назад ухлеў!

Зь цяжкай думкай мкну дадому,
А насустрач санаваты:
- Табе позвачка сьляпому!
Пойдзеш, гніда, у салдаты!

- Як? За што? Дык не вайна!
У газетах - раззбраеньне...
- Для тебя - путя одна.
Воспитаюць, без сомненья!

- Белы маю я білет,
Саракоўка за плячамі...
Ваенком сказаў: "Прывет!
Утром быць, как все, с вещами!"

Папсавалі мне настрой,
А да доктара, браточки:
- Палічы, харошы мой,
Мне хваробы, як цьвяточкі.

Тут абсцес, радикулїт,
Язва, нырак палавіна,
Печань, сэрца і гастрит -
Кандыдат для дамавіны.

А яшчэ я тут няўрокам
Акрывеў вась правым вокам,
Дзесяць год, чаму, ня знаю,
А кульгаю і кульгаю.

У атаку пабягу -
Справа стрэльнуць не змагу,
Зьлева - ў руку параліч...
Хоць жану да войска кліч...

Доктар піша мне даведку
Па-латыні... Цёмны лес!
Ставіць нейкую паметку
І кіруе ў сабес.

Каб здаровы вы былі,
Ёсьць жа праўда на зямлі -
Інваліднасьць мне далі!

Сунуў кніжку ваенкому.
А ён змрочны ўвесь сядзіць,
Быццам мордай аб салому,
Так губамі шамаціць:

II

- Дуй атседава, калека!
Нагарыць мне, нагарыць...
Клятву даў, што чалавекам
Буду я цябе рабіць...

Зноў іду да "Талакі",
А яна уся ў мундурах!
значыць, быў загад такі
Тых высокіх, змрочна-хмурых.

Але ўсіх не заграблі:
У "Талацэ" былі і бабы,
І старыя гарбылі,
І, як я, здароўем слабы.

Хтось быў вылаяўся матам:
Сесьці б дзе, пагаварыць.
- А пайшлі ка мне дахаты,
Чаем можам замачыць...

Ну, прыйшлі. Частую чаем.
Сэрца чуе і баліць.
Аж у сенцы выклікаюць -
Міліцэйскі ўзвод стаіць!

- Што за мітынг? Што за сход?
Пачаму ў цябе народ?

- Прем хто чаю, малака...
- Мітунг гэта! "Талака"!

Шагам шморг! За сьпіну рукі!
Разьбяромся на судзе,
Мо' хто возьме на парукі...
А судзедзяў! А людзей!

Нас вядуць, як арыштантаў,
Як крамолу пры цары.
Служкі хоць без аксельбантаў -
Падабенства, чорт бяры!

Сьледчых куча, пракурораў.
- Дык за што вас замялі?
Крымінальны знаем нораў:
- А мы толькі чай пілі!

Лысы шэф гукае зьнізу:
- Я з вас выцісну тут соль,
А ну, ўсіх на экспэртизу:
Трыпер, СНІД і алкаголь.

Нас круцілі і сьвяцілі,
Бралі пробы на хваробы,
Не знайшлі і адпусьцілі,
Бо ідэйныя вантробы.

Ім гарэлка толькі сьніцца,
Мы для іх - што быццла, зекі.
Ім бы з бабай ды напіцца,
Пахмяліцца, зноў на лекі...

А у нас чаго нап'есься?
Як з заробку смальнуць штраф,
Вунь, з-пад крану, дык зальесься..
Толькі гонар, быццам граф.

Толькі думкі, толькі мова,
Толькі вочы, каб глядзець,
Толькі розум, толькі слова,
Ну, бо ім таго ня мець.

Супраць кучкі ставяць войска,
Школяць цэлы апарат,
Угаворваюць па-свойску,
Што дурны я, пень і гад.

Я ж - ніхто, жыву пад зьдэкам.
А хачу быць ЧАЛАВЕКАМ.

Гра аутара:

Ня быў,

Не служу,

Не вышліжаў,

Ня маю,

Не выбіраўся,

Не ўзнагароджваўся,

Не судзіўся,

Ня ўдзельнічаў,

Не падвяргаўся,

Ні дзе,

Ні з кім,

Ніяк,

Нікога,

Нямэ,

Грашу ўсё гэта ўлічыць

ПАУЛОК ЗАДЗІРАСТЫ.